P9_TA(2021)0248

Preokretanje demografskih trendova u regijama EU-a uz pomoć instrumenata kohezijske politike

Rezolucija Europskog parlamenta od 20. svibnja 2021. o preokretanju demografskih trendova u regijama EU-a uz pomoć instrumenata kohezijske politike (2020/2039(INI))

(2022/C 15/11)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir slobodu kretanja radnika, koja je zajamčena člankom 45. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU),

— uzimajući u obzir članak 174. UFEU-a o jačanju ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije u Uniji,

— uzimajući u obzir članak 107. stavak 3. točku (c) UFEU-a kojim se dopušta upotreba potpora za olakšavanje razvoja određenih gospodarskih područja ako takve potpore ne utječu znatno na tržišno natjecanje (regije kategorije C),

— uzimajući u obzir članak 349. UFEU-a o najudaljenijim regijama,

— uzimajući u obzir članke 9., 46., 47., 48. i 147. UFEU-a u pogledu nekoliko aspekata rada i zaposlenja u EU-u,

— uzimajući u obzir europski stup socijalnih prava, a posebno načela 2., 3. i 20.,

— uzimajući u obzir Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i financijskih pravila za njih i za Fond za azil i migracije, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za upravljanje granicama i vize (COM(2018)0375) te posebno njegovo poglavlje II. o teritorijalnom razvoju,

— uzimajući u obzir Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (COM(2020)0408),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. travnja 2018. o jačanju gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije u Europskoj uniji: 7. izvješće Europske komisije ([1]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. studenoga 2017. o uvođenju instrumenata kohezijske politike po regijama kako bi se odgovorilo na demografske promjene ([2]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. studenoga 2011. o demografskim promjenama i njihovim posljedicama za buduću kohezijsku politiku EU-a ([3]),

— uzimajući u obzir svoju Zakonodavnu rezoluciju od 27. ožujka 2019. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu ([4]),

— uzimajući u obzir članak 20. UFEU-a, Uredbu (EU) br. 492/2011 ([5]) i Direktivu 2004/38/EZ ([6]) o slobodnom kretanju radnika i njihovih obitelji unutar Unije,

— uzimajući u obzir izvješće Komisije od 17. lipnja 2020. o utjecaju demografskih promjena,

---

([1]) SL C 390, 18.11.2019., str. 53.
([2]) SL C 356, 4.10.2018., str. 10.
([3]) SL C 153 E, 31.5.2013., str. 9.
([4]) SL C 108, 26.3.2021., str. 566.
([5]) Uredba (EU) br. 492/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o slobodi kretanja radnika u Uniji (SL L 141, 27.5.2011., str. 1.).
([6]) Direktiva 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravište na području države članice, kojom se izmjenjuje Uredba (EEZ) br. 1612/68 i stavljaju izvan snage direktive 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ (SL L 158, 30.4.2004., str. 77.).

četvrtak, 20. svibnja 2021.

— uzimajući u obzir plan djelovanja Komisije od 27. srpnja 2020. naslovljen „Ruralni razvoj: dugoročna vizija za ruralna područja” ([7]),

— uzimajući u obzir Zaključke Vijeća o temi „Demografski izazovi – put naprijed”, usvojene 8. lipnja 2020.,

— uzimajući u obzir Zelenu knjigu o starenju: Poticanje međugeneracijske solidarnosti i odgovornosti, koju je Komisija predstavila 27. siječnja 2021.,

— uzimajući u obzir plan djelovanja Komisije od 16. studenoga 2020. naslovljen „Demografske promjene u Europi: Zelena knjiga o starenju” ([8]),

— uzimajući u obzir izvješće Europske promatračke mreže za teritorijalni razvoj i koheziju (ESPON) iz prosinca 2017. o geografiji nove dinamike zapošljavanja u Europi,

— uzimajući u obzir ESPON-ov sažetak politike iz lipnja 2019. naslovljen „Suočavanje s izazovima migracije radnika u Europi: poboljšan funkcionalni pristup”,

— uzimajući u obzir izvješće Odsjeka za stanovništvo u sklopu Odjela Ujedinjenih naroda za gospodarska i socijalna pitanja naslovljeno „Projekcije svjetskog stanovništva iz 2019.”,

— uzimajući u obzir Izvješće Europske komisije o utjecaju demografskih promjena od 17. lipnja 2020. ([9]),

— uzimajući u obzir Europski indeks regionalne konkurentnosti za 2019.,

— uzimajući u obzir dokument OECD-a o prilagodbi demografskim promjenama koji je sastavljen za prvi sastanak Radne skupine G20 za zapošljavanje koji je održan tijekom japanskog predsjedanja skupinom G20 od 25. do 27. veljače 2019. u Tokiju,

— uzimajući u obzir ciljeve iz Barcelone iz 2002.,

— uzimajući u obzir izvješće Odbora regija iz 2016. o utjecaju demografskih promjena na europske regije;

— uzimajući u obzir izvješće Odbora regija iz 2018. naslovljeno „Rješavanje problema odljeva mozgova: lokalna i regionalna dimenzija”,

— uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija od 12. do 14. listopada 2020. naslovljeno „Demografske promjene: prijedlozi za mjerenje i uklanjanje njihovih negativnih posljedica u regijama EU-a”,

— uzimajući u obzir dugoročnu viziju Komisije za ruralna područja, koja je trenutačno u pripremi,

— uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija od 8. do 10. prosinca 2020. naslovljeno „Strategija EU-a za ruralnu revitalizaciju”,

— uzimajući u obzir Izvješće Odbora regija od 30. siječnja 2020. o procjeni teritorijalnog učinka demografskih promjena,

— uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,

— uzimajući u obzir mišljenja Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja te Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj,

([7]) Ares(2020)3866098
([8]) Ares(2020)6799640
([9]) https://ec.europa.eu/info/files/report-impact-demographic-change-reader-friendly-version-0_en

— uzimajući u obzir izvješće Odbora za regionalni razvoj (A9-0061/2021),

A. budući da raspodjela stanovništva na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te razini EU-a te njegova stabilnost ili promjene imaju vrlo različitu dinamiku u različitim državama članicama i njihovim regijama, s nejednakim učincima na pojavu depopulacije i u konačnici na socijalnu, ekonomsku i teritorijalnu koheziju Unije; budući da prema europskom regionalnom indeksu konkurentnosti za 2019. postoji jaz između regija glavnog grada / metropolskih regija i rubnijih područja te da 78 % europskog stanovništva živi u urbanim područjima ili funkcionalnom urbanom području i koristi kvalitetne usluge u području energetike, prometa i digitalne povezanosti, dok se mnoga područja rubnih regija i dalje suočavaju s poteškoćama u tom pogledu; budući da kohezijska politika, kao glavni izvor javnih ulaganja u EU-u, koja čine 8,5 % državnih kapitalnih ulaganja, može imati važnu ulogu u rješavanju tih demografskih izazova, također u cilju dugoročnog očuvanja prirodne demografske ravnoteže EU-a;

B. budući da su za potrebe ovog izvješća „regije koje se napuštaju” regije koje gube stanovništvo s visokom razinom vještina i/ili sposobnosti (u jednom sektoru/području ili više njih) u korist drugih regija zbog konstantnog iseljavanja tijekom određenog vremenskog razdoblja, a „regije odredišta” odnose se na regije u koje dolazi stanovništvo s visokom razinom vještina i/ili sposobnosti (u jednom sektoru/području ili više njih) zbog stalne imigracije tijekom određenog vremenskog razdoblja;

C. budući da na demografske trendove utječu klimatske promjene, a posebno poplave i toplinski valovi koji su s tim povezani; budući da bi koordinirani pristup koji integrira načela održivosti, ozelenjivanja i digitalizacije u različitim politikama EU-a također mogao doprinijeti preokretanju negativnih demografskih trendova;

D. budući da postoji visoka korelacija između pružanja socijalnih usluga, fizičke povezanosti, povezanosti IKT-a, obrazovanja i prilika za rad, s jedne strane, te sposobnosti za zadržavanje i privlačenje stanovništva u određena područja, s druge strane; budući da u mnogim regijama EU-a, uključujući ruralna područja koja čine 44 % površine Unije, udaljene, rubne, otočne i planinske regije, koje se suočavaju s poteškoćama s geografskog, socijalnog i gospodarskog stajališta, i dalje postoje velike razlike u pružanju tih usluga; budući da su te regije posebno pogođene niskom gustoćom naseljenosti, iseljavanjem iz ruralnih područja i trendovima depopulacije koji negativno utječu na starenje stanovništva, generacijsku obnovu i razvoj poljoprivrede; budući da bi trebalo razviti veće sinergije s prometnom politikom EU-a kako bi se riješile posebne potrebe regija s niskom gustoćom naseljenosti i regija s visokom stopom depopulacije; budući da sadašnji trend starenja stanovništva EU-a ima važne gospodarske i socijalne posljedice, kao što su viši omjeri ovisnosti, pritisci na fiskalnu održivost i održivost sustava socijalne sigurnosti te veći pritisak na usluge zdravstvene skrbi i socijalne usluge;

E. budući da je slobodno kretanje radne snage jedna od četiri slobode Europske unije i njezina jedinstvenog tržišta;

F. budući da, iako je tijekom prethodnih desetljeća došlo do znatnog rasta stanovništva EU-a, stopa rasta trenutačno je u padu i očekuje se da će se broj stanovnika dugoročno znatno smanjiti; budući da je 2015. u EU-u zabilježen prvi prirodni pad broja stanovnika, odnosno više umrlih nego rođenih; budući da je 2019. Europa činila tek 6,9 % svjetskog stanovništva te da će do 2070. činiti manje od 4 % svjetskog stanovništva, uz nagli pad broja stanovnika posebno u istočnoj i južnoj Europi zbog kombinacije niskih stopa plodnosti i neto migracija iz tih područja unutar EU-a; budući da dugoročni demografski trendovi u europskim regijama i dalje upućuju na niže stope nataliteta i starenje stanovništva uz iznimku nekih najudaljenijih regija, posebno Mayottea, gdje se predviđa povećanje broja stanovnika do 2050 godine za 38 % u usporedbi s 2010., dok se u Francuskoj Gijani očekuje povećanje od 26 % ([10]);

G. budući da bi se demografski aspekti trebali uključiti u različite politike, među ostalim njihovim uvrštavanjem u dugoročne prioritete; budući da je važno prikupljati i pratiti pouzdane statističke podatke te podupirati istraživanja i razmjenu dobrih praksi na svim razinama kako bi se potaknulo bolje razumijevanje demografskih izazova, predvidio njihov učinak na tržišta rada te razvila inovativna i učinkovita rješenja za osiguravanje okružja prilagođenog starijim osobama;

([10]) Izvor: INSEE (francuski Nacionalni institut za statistiku i ekonomska istraživanja), Ujedinjeni narodi.

H. budući da je zbog zdravstvene i gospodarske krize prouzročene pandemijom bolesti COVID-19 postalo jasno da je solidarnost među generacijama, uz odgovarajuće financiranje zdravstvene i socijalne skrbi i održivo gospodarstvo, pokretačka snaga procesa oporavka i stvaranja uključivijih i otpornijih društava; budući da je zbog pandemije bolesti COVID-19 na vidjelo izašla krhkost naših zdravstvenih sustava, posebno u pogledu sve starijeg stanovništva; budući da zbog pandemije bolesti COVID-19 opet postaje jasna važnost zaštite i promicanja dostojanstva starijih osoba i njihovih temeljnih prava u EU-u;

I. budući da će kriza prouzročena bolešću COVID-19 vjerojatno imati znatan utjecaj na stopu nataliteta i stopu smrtnosti te na migracijske tokove u Europi, no i dalje nisu poznate sve gospodarske i socijalne posljedice pandemije te posljedice na zapošljavanje; budući da će se kratkoročni i dugoročni učinci izvanrednih mjera na demografske trendove, koje su poduzete kao odgovor na krizu, morati temeljito analizirati, među ostalim i iz rodne perspektive; budući da preliminarne studije upućuju na to da su se zbog pandemije povećale postojeće nejednakosti između muškaraca i žena, uključujući povećanje neplaćenog rada u skrbi i gubitka radnih mjesta; budući da javnozdravstvena kriza ima nerazmjeran učinak na žene i djevojčice, a posebno na žene i djevojčice iz ranjivih skupina, što bi se u sklopu kohezijske politike trebalo uzeti u obzir, među ostalim usmjeravanjem ulaganja u usluge skrbi i poboljšanjem radnih uvjeta u tom sektoru te podupiranjem prijelaza na ekonomiju skrbi;

J. budući da su od početka gospodarske krize 2008. u Europi zabilježeni odlasci mladih obrazovanih stručnjaka iz južne i istočne Europe u sjeverozapadnu Europu; budući da postoji visoka korelacija između socioekonomskih uvjeta u regiji i njezine dinamike odljeva/priljeva mozgova; budući da će regije koje se napuštaju i regije odredišta morati surađivati radi savladavanja izazova s kojima se suočavaju i koristiti integrirane pristupe za razvoj dugoročnih politika usmjerenih na maksimalno povećanje kvalitete života stanovništva;

K. budući da su inovacije i ulaganja u ljudski kapital srednjoročno i dugoročno glavni pokretači socioekonomskog rasta i rasta zaposlenosti u državama članicama i njihovim regijama;

Sadašnje značajke i izazovi povezani s demografskim promjenama u EU-u

Opće napomene

1. naglašava da su četiri slobode temelj konkurentnosti i vrijednosti EU-a; ipak naglašava da bi dodatnu pozornost trebalo posvetiti njihovim učincima na demografske trendove i s tim povezanim posljedicama za ravnotežu među državama članicama i unutar njih te za njihovu ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju; ističe da se EU suočava s velikim demografskim izazovima koje, unatoč različitim učincima u regijama, treba prepoznati i rješavati na holistički način kako bi se ispravila negativna prirodna demografska ravnoteža iz posljednjih godina; budući da bi preokretanje sadašnjih negativnih demografskih trendova na europskim teritorijima uz pomoć mjera za rješavanje njihova uzroka, a ne samo posljedica, trebao biti prioritet Europske unije, zajedno s dvostrukim ciljem ubrzavanja klimatske i digitalne tranzicije;

2. u tom kontekstu primjećuje znatne demografske razlike povezane s različitim gospodarskim mogućnostima, pružanjem usluga, dostupnošću, prometom i digitalnom povezanošću, i na razini Unije i na razini država članica, između središnjih, metropolskih regija i periferije; u tom kontekstu ponavlja da transeuropska prometna mreža (TEN-T) može biti učinkovita samo ako lokalna prometna infrastruktura funkcionira učinkovito; naglašava da su te razlike posebno vidljive u ruralnim područjima ili onima s prirodnim ili posebnim ograničenjima, kao što su rijetko naseljene i planinske regije, kao i između kopna i otoka te najudaljenijih regija; ponavlja da je za pristup većini otoka i najudaljenijih regija karakterističan rijedak i često skup prijevoz;

3. primjećuje da su BDP po stanovniku, visina prihoda, stopa zaposlenosti, stopa plodnosti, socioekonomski faktori, podjela između ruralnih i urbanih sredina i starenje stanovništva među najvažnijim faktorima s izravnim učinkom na demografiju; napominje da posebno trenutačna dinamika zapošljavanja stvara demografske tokove unutar regija EU-a, što dovodi do socio-prostornih razlika i izazova s kojima će se morati suočiti kohezijska politika za razdoblje nakon 2020.;

ističe da se obrasci unutarnjih migracija iz istočnih, južnih i središnjih regija u sjeverne i sjeverozapadne regije uglavnom odnose na mlade, obrazovane i kvalificirane radnike; primjećuje da su migracije osoba koje nisu građani EU-a omogućile da Unija izbjegne gubitak stanovništva posljednjih godina;

4. ističe da se Europa očito suočava sa starenjem stanovništva i padom stope nataliteta, što utječe na omjer ovisnosti i ima negativan učinak na rast radne snage koji znatno zaostaje za stopom iz proteklog desetljeća; upozorava na vidljiv pad broja radne snage u istočnim, južnim i središnjim europskim regijama; ističe da starenje stanovništva utječe i na planiranje stambenog prostora i prijevoza, infrastrukturu i potrebe za uslugama, kao i na fiskalnu održivost i održivost sustava socijalne sigurnosti; primjećuje da su potrebne politike aktivnog starenja kako bi se smanjila negativna dimenzija demokratskih promjena, posebno u ruralnim i udaljenim područjima, te osigurala odgovarajuća razina kvalitete života za sve stanovnike;

5. skreće pozornost na aktualnu zdravstvenu krizu prouzročenu bolešću COVID-19 te moguće srednjoročne i dugoročne socioekonomske posljedice za dinamiku tržišta rada; nadalje, žali zbog toga što pandemija bolesti COVID-19 negativno utječe na prosječan očekivani životni vijek u Europi; ističe da su mjere samoizolacije i ograničavanja socijalnih kontakata, unatoč svojem pozitivnom učinku na smanjenje stopa infekcije, imale vidljiv učinak na proizvodnju, potražnju i trgovinu te su dovele do smanjenja gospodarske aktivnosti i povećanja nezaposlenosti, naglog pada dobiti trgovačkih društava i većih javnih deficita; primjećuje da se može predvidjeti da će zbog toga doći do novog vala migracije mladih ljudi unutar država članica i među njima;

6. naglašava da su zbog aktualne krize prouzročene bolešću COVID-19 na vidjelo izašle znatne razlike u kvaliteti i pristupu uslugama zdravstvene skrbi; u tom pogledu podsjeća da je potrebno ojačati javne usluge u ruralnim područjima, kao što su zdravstvene ustanove, kako bi se riješile znatne nejednakosti i razlike u očekivanom životnom vijeku na temelju boravišta, socijalnog statusa i razine obrazovanja; podsjeća da je zbog pandemije postao očit i digitalni jaz koji osobito pogađa starije osobe i one koje žive u slabije razvijenim regijama, ruralnim i/ili udaljenim planinskim područjima te u najudaljenijim regijama;

7. naglašava još jedan izazov koji je zbog pandemije izašao na vidjelo, a to je potreba da se osiguraju pristojni radni i životni uvjeti za sezonske radnike, koji su važni za rješavanje problema nedostatka radne snage u određenim gospodarskim sektorima, posebno u poljoprivredi;

8. naglašava da je određivanje dimenzije procesa depopulacije samo po sebi izazov s obzirom na to da statistike ne pružaju točne podatke jer su podaci za osobe koje napuštaju određena područja dostupni tek nakon nekoliko godina; povrh toga, primjećuje da Eurostatove prognoze o broju stanovnika za sljedeće desetljeće pokazuju da bi se i ruralne i urbane regije mogle suočiti s gubitkom stanovništva; u tom kontekstu ističe da je važno pravilno ocijeniti dimenziju demografskih izazova i suočiti se s njima na odgovarajući način, među ostalim radi suzbijanja radikalizacije i pokreta koji se protive procesu europske integracije te radi jačanja ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije; preporučuje da se za klasifikaciju područja s ozbiljnim i trajnim poteškoćama istraži mogućnost upotrebe dodatnih pokazatelja osim BDP-a i gustoće naseljenosti; osim toga, naglašava važnost ažuriranih statističkih demografskih podataka, raščlanjenih barem na razini NUTS 3, kako bi se bolje pratio učinak demografskih trendova na teritorije i omogućile učinkovitije i ciljanije mjere za njihovo rješavanje; traži od država članica da ulažu u modernizaciju kapaciteta prikupljanja podataka u cilju demografskog razvoja na različitim razinama NUTS-a;

Lokalna i regionalna dimenzija

Regije koje se napuštaju

9. primjećuje da se općenito ruralna i postindustrijska područja i gradovi, koji su nedovoljno razvijeni u usporedbi s velikim metropolskim područjima, kao i udaljeni teritoriji, uključujući otoke i najudaljenije regije, suočavaju s brojnim specifičnim situacijama kao što su: znatan pad broja stanovnika, među ostalim zbog stope nataliteta, visina prihoda niža od nacionalnog prosjeka ili prosjeka EU-a te poteškoće u teritorijalnoj integraciji s drugim regijama zbog čega su izloženije riziku od depopulacije; naglašava da zbog te situacije dolazi i do poteškoća u pristupu javnim uslugama, kao što su stanovanje, obrazovanje i zdravstvena skrb, uključujući pristup vitalnim lijekovima; ističe da u ruralnim regijama trenutačno živi 28 % europskog stanovništva, no predviđa se da će se taj broj u budućnosti znatno smanjiti; naglašava da bi inicijative EU-a usmjerene na ruralna područja, kao što su kohezijska i poljoprivredna politika, trebalo dodatno ojačati

promicanjem bolje koordinacije političkih inicijativa kojima se potiču zapošljavanje mladih, poduzetništvo, digitalizacija te potpora mladim i novim poljoprivrednicima; s tim u vezi pozdravlja namjeru Komisije da ubrza uvođenje širokopojasne infrastrukture velikog kapaciteta u rijetko naseljena i ruralna područja te smatra da je to prilika za poboljšanje kvalitete života i promicanje prilika za obrazovanje, poticanje otvaranja radnih mjesta, inovacija te bolje dostupnosti zdravstvenih usluga i ostalih javnih usluga, prilagodbe tehnološkim promjenama i razvoja kulturnih centara i zabavnog sadržaja; naglašava da su žene u ruralnim područjima od ključne važnosti za razvoj tih zajednica i da bi se većim priznavanjem rada i prava žena na ruralnom tržištu rada znatno smanjio rizik od depopulacije; potiče Komisiju i države članice da izrade posebne strategije za promicanje osnaživanja žena u ruralnim područjima; potiče prikupljanje rodno raščlanjenih podataka kako bi se utvrdile i riješile sadašnje rodne nejednakosti;

10. skreće pozornost na određene pokretače demografskih promjena koji prisiljavaju stanovnike navedenih područja da odsele, a druge odvraćaju da se presele na ta područja, a to su: loša infrastruktura, uključujući nepostojanje brzog širokopojasnog interneta i prometnih mreža, visoke razine nezaposlenosti mladih, manje mogućnosti za zaposlenje, posebno na pozicijama za koje je potrebno više obrazovanje, i općenito za žene, nedostatak javnih i privatnih usluga, otežan pristup zdravstvenim uslugama, manje mogućnosti za obrazovanje, manje komunalnih i socijalnih usluga, zbog čega se teško prilagoditi tehnološkim promjenama, te nedostatak kulturnih centara i zabavnog sadržaja; povrh toga, podsjeća na učinak klimatskih promjena i s njima povezanih prirodnih nepogoda na depopulaciju, kao što su intenzivni toplinski valovi koji dovode do dezertifikacije određenih južnih područja;

11. naglašava da zbog tog nedostatka diversifikacije u regionalnoj gospodarskoj strukturi određenih regija postoji opasnost da te regije dobiju negativne konotacije, čak i među vlastitim stanovnicima koji mogu izraziti nezadovoljstvo zbog kvalitete života te infrastrukture i usluga koji su im dostupni; s tim u vezi izražava zabrinutost zbog „geografije nezadovoljstva” koja se javlja u mnogim regijama EU-a u kojima se ljudi osjećaju zapostavljenima i koja je usko povezana s demografskim promjenama; u tom kontekstu ističe učinak odljeva mozgova koji dovodi do migracije visokoobrazovanog i kvalificiranog kadra iz određene regije ili zemlje u drugu; posebno naglašava da je masovan „egzodus” medicinskog osoblja, kao što su liječnici i medicinske sestre, te nastavnog osoblja, koji se povećao zbog znatnih rezova javnih sredstava za zdravstvenu i socijalnu skrb posljednjih godina, doveo do pogoršanja kvalitete medicinske skrbi i obrazovanja, zbog čega je, pogotovo u udaljenim i ruralnim područjima te u najudaljenijim regijama, otežan pristup visokokvalitetnoj skrbi i obrazovanju;

12. smatra da su i urbana područja izložena depopulaciji s obzirom na to da se od 1990. svaki peti europski grad suočava sa smanjenjem broja stanovnika; međutim, napominje da smanjenje broja stanovnika u gradovima nije uvijek kontinuiran linearni proces te može biti povremena ili privremena pojava, ovisno o teritorijalnom kontekstu;

13. ističe obrazac „unutarnje periferizacije”, odnosno pojave da središnje, istočne i južne europske regije bilježe izraženo negativnu neto stopu migracije stanovništva, dok sjeverne i zapadne europske regije bilježe znatno pozitivnu stopu s obzirom na to da primaju velik broj ekonomskih migranata; smatra da se te razlike povećavaju i u ruralnim područjima u kojima se sredstva kohezijske politike i ZPP-a moraju odlučnije usmjeriti na inovacije kako bi se mladi potaknuli na pokretanje poljoprivredne djelatnosti, kao i na digitalizaciju, ruralnu mobilnost i razvoj pametnih gradova te na pomaganje obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima da iskoriste inovacije i nove tehnologije;

Regije odredišta

14. priznaje da metropolska područja oko velikih gradova bilježe pozitivnu stopu migracije uz svojstvena kretanja stanovništva iz ruralnih u urbana područja, što je posljedica sve veće koncentracije obrazaca rasta zaposlenosti u gradovima;

15. isto tako primjećuje da su regije u kojima je zastupljen velik udio visokoobrazovanog stanovništva i u kojima se nude veće mogućnosti za zapošljavanje visokoobrazovanog stanovništva manje izložene procesu depopulacije;

16. ističe da sektori gospodarstva utemeljenog na znanju doprinose regionalnom razvoju te nude visoku razinu društvenog kapitala, mreža i tehnologije; priznaje da su inovativne gospodarske djelatnosti obično smještene u tehnološki naprednijim regijama u kojima je omogućen bolji pristup dovoljnom broju aglomerata „pametnih” poduzeća;

17. s druge strane, naglašava da je pretjerana koncentracija stanovništva u određenim urbanim područjima već dovela do negativnih posljedica kao što su zagušenje, sve veći troškovi stanovanja i prijevoza, zagađenje, nedovoljna dostupnost vode, problemi s odlaganjem otpada, velika potrošnja energije, pogoršanje kvalitete života i nekontrolirano širenje urbanih područja, kao i znatan rizik od siromaštva i socijalne isključenosti te nesigurnost za određene dijelove stanovništva; naglašava da zbog tih negativnih učinaka lokalne vlasti stoga nisu u mogućnosti pružati usluge svim stanovnicima urbanih područja; upozorava na neke od negativnih učinaka koje visoka koncentracija stanovništva u urbanim područjima ima na javno zdravlje, a koji su izašli na vidjelo tijekom pandemije bolesti COVID-19;

18. primjećuje da migracije izravno utječu na uključivost gradova, za što su potrebni prilagođeni odgovori politika i mjere potpore u različitim teritorijalnim kontekstima; s tim u vezi podsjeća da ekonomski migranti više doprinose porezima i socijalnim doprinosima nego što dobivaju u obliku individualnih naknada; naglašava da je potrebno ojačati politike uključivanja i potporu lokalnim i regionalnim vlastima u tom pogledu;

Prilagođeni odgovori: pronalaženje rješenja za izazov demografskog pada

19. ističe važnost trenutačnih inicijativa, kao što su Europsko inovacijsko partnerstvo za aktivno i zdravo starenje, život potpomognut okolinom te zajednice znanja i inovacija za informacijske i komunikacijske tehnologije (EIT Digital) i za zdravlje (EIT Health); poziva Komisiju da pri rješavanju demografskih izazova s kojima se suočavaju europske regije u obzir uzme rješenja koja su već razvijena u okviru tih inicijativa za suočavanje s demografskim promjenama; ističe važnost europskog kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje za potporu obrazovanju i osposobljavanju u područjima kojima prijeti depopulacija;

20. naglašava da su lokalne, regionalne i nacionalne vlasti, strukovna udruženja i nevladine organizacije ključni za utvrđivanje i procjenu posebnih potreba za ulaganjima u ruralnim i urbanim područjima u pogledu mobilnosti, teritorijalne dostupnosti i osnovnih usluga, te stoga i za oslobađanje potencijala tih područja, uključujući gospodarske, socijalne i demografske trendove; stoga smatra da bi oni trebali imati odlučujuću ulogu kao aktivni sudionici u razvoju teritorijalnih strategija koje proizlaze iz lokalnih zajednica; naglašava da je važno u sve relevantne programe EU-a uključiti, kad je to moguće, poseban proračunski odgovor za preokretanje demografskih trendova te provesti procjene učinaka javnih politika na demografiju; naglašava činjenicu da bi teritorijalni pristup instrumentima EU-a kao što su održivi urbani razvoj, strategije lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice ili integrirana teritorijalna ulaganja (ITU) mogao biti koristan alat koji se može upotrijebiti za očuvanje radnih mjesta i otvaranje novih, povećanje privlačnosti regije i poboljšanje pristupa uslugama na lokalnoj razini; uviđa da kružno gospodarstvo i biogospodarstvo imaju velik potencijal za revitalizaciju tih područja te poziva na prilagođenu tehničku pomoć za potporu lokalnim i regionalnim vlastima u osmišljavanju i provedbi tih strategija, među ostalim i primjenom participativnih metoda koje uključuju lokalne dionike, socijalne partnere i civilno društvo;

21. ističe da je potrebno izraditi europski ruralni program za poboljšanje dostupnosti, privlačnosti i održiv razvoj ruralnih i udaljenih područja kako bi se postigao pozitivan učinak na neometano funkcioniranje lanca opskrbe i unutarnjeg tržišta; napominje da se dostupnost i privlačnost tih područja mogu poboljšati pristupom kapitalu za poduzetnike i MSP-ove te ulaganjima u inovacijske ekosustave kako bi se poduprlo stvaranje znanja i širenje tehnologije, kao i pružanjem visokokvalitetnih javnih i osnovnih usluga, digitalizacijom, među ostalim za mala poduzeća, osiguravanjem digitalnih inovacija i digitalne povezanosti te visokokvalitetnih prometnih usluga; smatra da bi lokalne i regionalne vlasti trebale utvrditi odgovarajuće pružanje usluga na najučinkovitiji mogući način te da bi se koncept „ruralnog testiranja” trebao koristiti za rješavanje specifičnih potreba ruralnih i udaljenih područja s naglaskom na provedbi politika i pronalasku adekvatnih rješenja;

22. ponavlja da prometna mreža može imati odlučujuću ulogu u rješavanju pitanja demografskih promjena i zaustavljanju depopulacije jačanjem povezanosti između ruralnih i urbanih područja, među ostalim ulaganjima u javni prijevoz i druge usluge mobilnosti u ruralnim područjima; u tom pogledu ističe važnost poboljšanja prometne infrastrukture, među ostalim održavanjem i revitalizacijom postojećih prometnih veza i osiguravanjem veza s mrežom TEN-T, koje su posebno važne u ruralnim, rubnim, otočnim i najudaljenijim regijama, podupiranjem prijelaza na održive i pametne prometne mreže i jačanjem interoperabilnosti prometnih sustava u okviru strategije održive i pametne mobilnosti;

23. smatra da bi održivi ruralni turizam mogao imati vrlo važnu ulogu u borbi protiv depopulacije i poticanju otvaranja radnih mjesta te jačanju gospodarske i demografske diversifikacije ruralnih područja;

24. uviđa da se u skladu s ciljevima zelenog plana pri prelasku na klimatsku neutralnost te održivu i pametnu mobilnost moraju u obzir uzeti potrebe i izazovi ruralnih regija, uključujući one koji su povezani s klimatskim promjenama; nadalje, smatra da će se tim ulaganjima omogućiti pravedan i jednak prijelaz na digitalno gospodarstvo i digitalni obrazovni sustav na internetu dostupan svim građanima, uključujući najranjivije; s tim u vezi smatra da kohezijska politika ima temeljnu ulogu ulaganjem u visokokvalitetne javne i osnovne usluge;

25. smatra da bi plan EU-a za gradove, u kojem su utvrđeni glavni prioriteti i aktivnosti za poboljšanje kvalitete života u urbanim područjima, mogao doprinijeti oblikovanju odgovarajućih instrumenata kojima se promiču rast, integracija, suradnja i inovacije te se rješavaju društveni izazovi; insistira i na potrebi za razvojem strategija za poboljšanje gospodarstva utemeljenog na znanju i pametne specijalizacije u europskim regijama, među ostalim, uspostavom mreža znanja i pružanjem potpore za ulaganja u ljudski kapital; ističe ulogu gradova i regija u područjima koja su pogođena depopulacijom i prenapučenim područjima; ponavlja da su potrebne dodatne mogućnosti financiranja koje bi gradovima i regijama bile izravno dostupne za provedbu programa na lokalnoj razini; poziva na maksimalno korištenje Europske urbane inicijative;

26. naglašava da bi kohezijska politika trebala doprinositi boljoj integraciji žena u planiranje politika regionalnog i urbanog razvoja kako bi se osmislili rodno uključivi gradovi i zajednice koji rade za sve; povrh toga, smatra da bi se ulaganjima u okviru ESF-a plus trebala promicati zapošljivost žena i samohranih roditelja koji se suočavaju s poteškoćama u pronalaženju zaposlenja te da bi se trebalo osigurati financiranje cjenovno pristupačnih ustanova za skrb o djeci i pružiti potpora mladim obiteljima; podsjeća da bi se potrebe djece o kojoj skrbi član obitelji ili koja žive sama dok roditelji rade u inozemstvu trebale rješavati i preko usluga savjetovanja, pristupa stanovanju, zdravstvenoj skrbi i obrazovanju; također ističe važnost zakonodavstva prilagođenog obitelji kojim se omogućuje zadovoljavajuća ravnoteža između poslovnog i privatnog života;

27. naglašava da bi se ulaganja trebala usmjeriti i na pružanje potpore mladima, starijim osobama, osobama s invaliditetom i drugim ranjivim skupinama kad dolaze na tržište rada ili ostaju na njemu te im pomoći da pronađu kvalitetno zaposlenje, pri čemu se posebna pozornost treba posvetiti ruralnim i udaljenim područjima koja su najviše pogođena depopulacijom; smatra da bi trebalo istražiti i prilagođeno osposobljavanje u cilju promicanja koncepta „ekonomije dobrobiti”, kao i pristupa zdravog i aktivnog starenja;

28. podsjeća da bi se potrebe etničkih manjina trebale rješavati i u kontekstu suočavanja s demografskim izazovima;

29. podsjeća na potrebu za strategijama za promjenu smjera migracija radne snage na razini EU-a te na nacionalnoj i regionalnoj razini; poziva lokalne i regionalne vlasti te tijela EU-a da osmisle politike kojima bi se povećala privlačnost njihovih regija kad je riječ o prilikama za zapošljavanje te da se bore protiv odljeva mozgova u regijama koje se napuštaju sprečavanjem i ublažavanjem te pojave i odgovarajućim odgovorima te također korištenjem sredstava kohezijske politike; u tom kontekstu naglašava da već postoji nekoliko inicijativa u raznim državama članicama, kao što su poticaji za radnike s visokospecijaliziranim vještinama, čiji je cilj pretvoriti odljev mozgova u priljev mozgova u dotičnim regijama;

30. naglašava da je zdravstvena kriza prouzročena bolešću COVID-19 pogodila sve države članice i regije u različitoj mjeri te će vjerojatno dovesti do novih trendova u demografskim tokovima; u tom kontekstu podsjeća da bi dodatna sredstva koja se EFRR-u i ESF-u pružaju u okviru programa REACT-EU, iako je to samo privremeni instrument, radi osiguravanja pouzdanog i čvrstog oporavka gospodarstva EU-a od krize mogla znatno pomoći da se zadrže radna mjesta i otvore nova u područjima kojima prijeti depopulacija, među ostalim potporom za MSP-ove i samozaposlene osobe; pozdravlja uvođenje fleksibilnih radnih uvjeta, uključujući rad na daljinu ili programe skraćenog radnog vremena te naglašava da se ta potpora mora pružati na nediskriminirajućoj osnovi;

31. s tim u vezi podsjeća da je pandemija naglasila važnost digitalizacije cijelog gospodarstva kako bi se ublažile posljedice ograničavanja socijalnih kontakata i slobode kretanja te olakšalo praćenje zdravlja ili telesavjetovanje te pružanje zdravstvenih usluga u rijetko naseljenim područjima ili područjima koja se suočavaju s prirodnim ili demografskim izazovima; smatra da bi se prilike koje se time nude trebale iskoristiti za otvaranje novih radnih mjesta u područjima sa sve starijim stanovništvom;

32. skreće pozornost na sve veću pojavu rada na daljinu tijekom krize prouzročene bolešću COVID-19 i smatra da bi se to moglo pokazati korisnim alatom za preokretanje trendova depopulacije u ruralnim područjima, čime bi se mladim obrazovanim ljudima omogućilo da ostanu u područjima koja bi inače napustili; poziva Komisiju i države članice da razmisle o tome kako bi rad na daljinu mogao utjecati na buduću mobilnost unutar EU-a i percipiranu privlačnosti različitih regija;

Preporuke politike

33. poziva Komisiju da predloži strategiju za demografske promjene koja će se zasnivati na glavnim elementima kao što su: dostojanstveni radni uvjeti, ravnoteža između poslovnog i privatnog života, teritorijalni aspekt politika kojima se promiču gospodarska aktivnost i zapošljavanje, adekvatno pružanje socijalnih usluga od općeg interesa na svim teritorijima, učinkovit lokalni javni prijevoz te odgovarajuća skrb za uzdržavane osobe i dugotrajna skrb, pri čemu se posebna pozornost posvećuje novim oblicima rada i njihovu društvenom učinku;

34. apelira na države članice i regionalne vlasti da za rješavanje demografskih izazova primijene integrirani pristup s pomoću instrumenata kohezijske politike te potiče promicanje pametnih sela i ostalih programa poticaja kako bi se u ruralnim i poluurbanim područjima zadržalo stanovništvo i privukli mladi ljudi;

35. podsjeća na to da će Mehanizam za oporavak i otpornost pružiti opsežnu financijsku potporu kako bi gospodarstva država članica postala otpornija i bolje pripremljena za budućnost te insistira na tome da bi države članice trebale, u skladu sa svojim specifičnim okolnostima, u svojim nacionalnim planovima oporavka i otpornosti predložiti mjere za rješavanje pitanja demografskih promjena, posebno u najugroženijim područjima; smatra da se u izradu tih planova moraju aktivno uključiti lokalna i regionalna tijela jer je to jedno od područja od posebne važnosti pri evaluaciji tih planova te stoga i za upravljanje tim planovima od strane država članica; smatra da bi trebalo razviti sinergije između kohezijske politike i programa „Next Generation EU” kako bi se osigurao sveobuhvatniji pristup demografskim izazovima;

36. naglašava važnost Fonda za pravednu tranziciju i njegova provedbenog mehanizma, čiji je cilj poduprijeti zajednice pogođene energetskom tranzicijom, čime se doprinosi stvaranju novih mogućnosti za ruralna i postindustrijska područja te smanjenju rizika od depopulacije; smatra da bi se u tom pogledu trebale podržati lokalne i regionalne inicijative za suradnju;

37. ponavlja da su demografske promjene jedan od temeljnih izazova za EU te da bi pri osmišljavanju i provedbi programa prednost trebalo dati rješavanju tog pitanja; s tim u vezi podsjeća da je jedan od glavnih ciljeva utvrđenih u Uredbi o EFRR-u i Kohezijskom fondu za sljedeći višegodišnji financijski okvir (2021. – 2027.) pružanje potpore urbanim i ruralnim područjima s geografskim ili demografskim poteškoćama te da pritom države članice moraju dodijeliti financijsku potporu EU-a za projekte kojima se promiče ekološki održiv i socijalno uključiv gospodarski razvoj u dotičnim regijama; u tom pogledu podsjeća da bi se posebna potpora trebala pružiti područjima razine NUTS 3 ili klasterima lokalnih upravnih jedinica s gustoćom naseljenosti manjom od 12,5 stanovnika po km^2 ili s prosječnim godišnjim smanjenjem broja stanovnika većim od 1 % u razdoblju od 2007. do 2017., na koja bi se trebale primjenjivati posebne regionalne i nacionalne politike kako bi se osigurala bolja fizička povezanost i povezanost IKT-a, poboljšao pristup socijalnim uslugama i njihova kvaliteta, promicalo poduzetništvo i stvaranje visokokvalitetnih mogućnosti za zaposlenje s pomoću kohezijskih instrumenata; pozdravlja novi članak Uredbe o EFRR u i Kohezijskom fondu u kojem se poziva na donošenje nacionalnih planova za potporu regionalnim i lokalnim područjima koja se suočavaju sa stalnim demografskim padom;

38. poziva države članice da u većoj mjeri mobiliziraju sredstava iz Europskog socijalnog fonda i Fonda za pravednu tranziciju te da ih kombiniraju s nacionalnim i lokalnim ulaganjima kako bi se riješilo pitanje socijalne isključenosti, energetskog siromaštva i materijalne oskudice, učinkovito premostio digitalni jaz i suzbila digitalna isključenost, posebno u ruralnim područjima i među mladima, starijima i osobama s invaliditetom, te kako bi se osigurao pristup digitalnim alatima i programima te cjenovno pristupačnoj komunikacijskoj infrastrukturi; stoga poziva na dostupne i cjenovno pristupačne prilike za stjecanje digitalnih vještina na način prilagođen potrebama starijih osoba; ističe da te inicijative imaju veće izglede za uspjeh kad su povezane s prilikama za međugeneracijsku razmjenu; u tom smislu vjeruje da bi se potencijal digitalizacije, robotizacije i umjetne inteligencije mogao dodatno istražiti i promicati, uz jamčenje visokih etičkih standarda i osiguravanje uključenosti, kako bi se poboljšala samostalnost te životni uvjeti i zdravlje starijih osoba;

39. ponavlja da je potreban daljnji lokalni i integrirani pristup u sklopu kohezijske politike, nacionalnih strateških planova u okviru zajedničke poljoprivredne politike i nacionalnih strateških planova za oporavak kako bi se omogućilo jednostavnije, no istodobno pouzdano upravljanje financijskim sredstvima i kako bi se maksimalno povećale sinergije među različitim fondovima EU-a i integriranim alatima; naglašava da je potrebno ojačati administrativne kapacitete kako bi se smanjila prekomjerna birokracija i osiguralo dosljedno zakonodavstvo tijekom cijelog procesa provedbe projekta te namjenska tehnička pomoć u svim fazama;

40. poziva države članice da provedu postupak programiranja i provedbe kohezijske politike za razdoblje 2021. – 2027. uz potpuno poštovanje načela partnerstva te da u svojim sporazumima o partnerstvu u obzir uzmu posebne potrebe regija s demografskim ograničenjima; ističe da je važno prednost dati regionalnim i podregionalnim potrebama, uključujući demografske i migracijske aspekte te teritorijalne izazove (urbani i ruralni); smatra da bi te strategije trebale biti popraćene procjenama teritorijalnog i demografskog učinka, koje bi se provodile usporedno s procjenama gospodarskog, okolišnog i socijalnog učinka; poziva Komisiju da prati i po potrebi osigura potpunu provedbu kodeksa ponašanja za partnerstvo koji može doprinijeti povećanju stope apsorpcije kohezijske politike usporedno s poboljšanjem kvalitete projekata;

41. poziva države članice da u obzir uzmu različite demografske izazove pri osmišljavanju svojih nacionalnih planova za oporavak i otpornost, svojih nacionalnih razvojnih politika, dugoročnih strategija održivog razvoja i prilagođenih programa kohezijske politike, koji su povezani s ciljevima europskog semestra, kako bi osigurale odgovarajuće financiranje usmjereno na rješavanje pitanja depopulacije i preokretanje negativnih trendova te povećanje privlačnosti teritorija;

42. poziva lokalne, regionalne i nacionalne vlasti u regijama kojima prijeti depopulacija da ulaganja usmjere na načine poticanja mladih obitelji da se nastane u tim regijama, kao i na univerzalni pristup kvalitetnim uslugama i infrastrukturi, uz sudjelovanje MSP-ova i poduzeća za upravljanje uslugama, te da naglasak stave na otvaranje radnih mjesta, posebno za mlade, prekvalifikaciju radnika i stvaranje poduzetničkih uvjeta i podupiranje MSP-ova; poziva države članice da pojačaju svoju potporu u tu svrhu; smatra da prioritet treba biti ulaganje u sve razine obrazovanja, uključujući rani i predškolski odgoj i obrazovanje, pristupačne, dostupne i pravedne usluge mobilnosti te ustanove za skrb o djeci kako bi se poticalo sudjelovanje žena na tržištu rada i u cjeloživotnom učenju, posebno u ruralnim područjima i u najudaljenijim regijama; smatra da je od posebne važnosti stvoriti prave uvjete za mlade kako bi ostali u tim regijama te kako bi ih se spriječilo da rano napuste školovanje, nudeći im na lokalnoj i regionalnoj razini privlačne mogućnosti obrazovanja, osposobljavanja, kvalifikacije i prekvalifikacije, uključujući učenje digitalnih vještina, uživo ili na daljinu, te kako bi ih se potaknulo da nastave školovanje u tim regijama; uviđa da će u tim nastojanjima regijama biti potrebna usklađena potpora Unije i država članica;

43. poziva na veću potporu regijama koje se suočavaju s velikim porastom broja stanovnika, kao što su Mayotte i Francuska Gijana, korištenjem odgovarajućih financijskih sredstava kako bi se zajamčio kontinuitet osnovnih usluga u dovoljnoj količini i kvaliteti, posebno u obrazovnom, zdravstvenom i prometnom sektoru;

44. smatra da je prikladno uključiti regionalne i lokalne vlasti u dugoročno kooperativno upravljanje i planiranje inicijativa na različitim razinama; poziva Komisiju i države članice da podijele dobre prakse o upotrebi i koristima te vrste upravljanja i alata za planiranje radi potpore policentričnom razvoju te da za buduću izradu politika EU-a i nacionalnih politika koje utječu na demografske promjene koriste procjene teritorijalnog učinka; u tom pogledu ponovno naglašava veliku važnost aktivnog i istinskog uključivanja regija u planiranje i upravljanje Mehanizmom za oporavak i otpornost radi jačanja efikasnosti tog instrumenta;

45. smatra da inovacije i istraživanja mogu imati pozitivne učinke prelijevanja na regionalnoj razini; potiče tvorce politika na regionalnoj i nacionalnoj razini da koriste novi Mehanizam za oporavak i otpornost te EFRR za ulaganje u proširenje širokopojasne mreže kako bi se poticalo digitalno gospodarstvo i gospodarstvo utemeljeno na znanju, kao i u osiguranje resursa i pružanje visokokvalitetnih javnih usluga i poticaja da bi se zadržali visokokvalificirani radnici i razvili istraživački centri u različitim regijama i tako povećala privlačnost područja pogođenih depopulacijom za mlade talente i poduzetnike; poziva na daljnji razvoj sinergija između europskih strukturnih i investicijskih fondova i programa Obzor Europa, kao i drugih inicijativa poput onih koje promiče Europski institut za inovacije i tehnologiju; osim toga,

smatra da bi se privlačnim fiskalnim politikama za poslovna ulaganja s pomoću smanjenih poreznih stopa za obitelji i poreznih poticaja za poslodavce i samozaposlene osobe olakšalo otvaranje radnih mjesta i prilike za ulaganje; nadalje smatra da bi se mogle razmotriti mjere kojima se mlade obitelji potiču na kupnju prvog doma, kao i veći stupanj fleksibilnosti u pogledu državnih pravila kako bi se savladali izazovi depopulacije;

46. potiče regije da iskoriste svoje konkurentske prednosti utvrđene u strategijama pametne specijalizacije; preporučuje razvoj tzv. „strategija oaze" koje su usmjerene na najuspješnije, najdinamičnije i najbrže rastuće sektore iskorištavanjem lokalnog potencijala za razvoj regije; poziva lokalne i regionalne vlasti da ulažu u Inicijativu za zapošljavanje mladih s naglaskom na privlačenju mladih i kvalificiranih radnika, zadržavanju onih koji su trenutačno zaposleni, poticanju poduzetništva te na lokalnim i nacionalnim poticajima i poticajima EU-a; osim toga, naglašava važnost promicanja mjera za poticanje međugeneracijske solidarnosti, aktivnog starenja i prilika koje nudi takozvano „srebrno gospodarstvo", kao velike promjene politike za ruralna područja, pri čemu se pitanje starenja stanovništva pretvara u priliku za razvoj ruralnih područja;

47. ističe da je potrebna šira teritorijalna perspektiva u skladu s Novom Poveljom iz Leipziga: Transformativna moć gradova za opće dobro i Teritorijalnim programom 2030. za jačanje urbanih mreža sekundarnih gradova i manjih gradova kako bi se iskoristio njihov važan potencijal za jačanje teritorijalne, ekonomske i socijalne kohezije izvan njihovih neposrednih granica s pomoću veće urbano-ruralne povezanosti, funkcionalnih područja i regionalne suradnje;

48. poziva Komisiju da se usredotoči na koordinaciju politike na razini EU-a u pogledu pitanja povezanih s područjima funkcionalne suradnje na različitim razinama, kao što su prekogranična, makroregionalna i ruralno-urbana, radi rješavanja demografskih izazova;

49. ustraje u tome da bi se ulaganja trebala usmjeriti na informacijske i komunikacijske tehnologije i ljudski kapital jer imaju potencijal za smanjenje udaljenosti među korisnicima i privlačenje visokokvalificiranih radnika kako bi se izbjegao digitalni jaz i osigurala digitalna kohezija; naglašava važnost financiranja infrastrukture IKT-a, razvoja i upotrebe tih tehnologija u MSP-ovima i školama u ruralnim, otočnim, planinskim i izoliranim regijama te regijama u industrijskoj tranziciji, među ostalim i s pomoću sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost te općenito sredstava kohezijske politike; naglašava da je važno težiti ravnopravnom i usporednom uvođenju tih tehnologija u regijama i državama članicama kako bi se smanjile razlike u privlačnosti i digitalni jaz;

50. uviđa da tzv. „magnetni gradovi" prvenstveno doprinose izgradnji regionalnih „centara rasta"; ipak, naglašava da sekundarni gradovi imaju ključnu ulogu u regionalnom razvoju; u tom pogledu poziva Komisiju i države članice da u praksu uvedu strategije za usklađen razvoj tih gradova;

51. smatra da bi općine trebale promicati inicijative za „otvorene inovacije" te iskoristiti znanje za ubrzavanje procesa inovacija i za razvoj suradničkog pristupa s relevantnim partnerima i dionicima u cilju stvaranja regionalnih inovativnih ekosustava;

52. ističe potencijal plavog gospodarstva za preokretanje negativnih demografskih trendova na malim otocima i u rubnim pomorskim regijama u EU-u; naglašava da bi pravilna provedba aktivnosti plavog gospodarstva, ako se pomno prati kako bi se ublažili negativni vanjski učinci na okoliš i povećala socioekonomska korist za cijeli lanac vrijednosti, uključujući mala poduzeća, zaleđe i lokalne građane, mogla pomoći u borbi protiv depopulacije u južnoj Europi i doprinijeti širenju prihoda obalnih gradova u korist ruralnih sela, povećanju socijalne uključenosti i postizanju ciljeva utvrđenih u europskom zelenom planu;

53. preporučuje, po potrebi, propitivanje sustava obrazovanja i osposobljavanja u državama članicama, među ostalim razvijanjem obrazovnih metoda za zanimanja koja su kompatibilna s radom na daljinu, u kombinaciji s politikama za sprečavanje trajnog odljeva mozgova iz regija koje se napuštaju; insistira na iskorištavanju lokalnih i regionalnih prednosti, kao i na razvoju lokalne ekonomske i socijalne infrastrukture i prilagođenih rješenja kako bi se ne samo spriječio odljev mozgova, nego i preokrenuo taj trend; smatra da strukovno obrazovanje i osposobljavanje, uključujući mobilnost radne snage, može biti učinkovit način za razmjenu vještina i profesionalnog iskustva, za poboljšanje vještina radnika i povećanje njihove otpornosti na brzu dinamiku tržišta rada, čime se doprinosi sprečavanju odljeva mozgova; potiče regionalne i lokalne vlasti da olakšaju pristup dvojnom obrazovanju kako bi se poboljšao prijelaz iz obrazovnog sustava na tržište rada;

osim toga, smatra promicanje paneuropskih „strategija za dijasporu”, čiji je cilj poticati proces povratka osoba koje su otišle u privlačniju regiju, s naglaskom na studentima u visokom obrazovanju u području poljoprivrede i ruralne ekonomije koje bi trebalo potaknuti da se vrate u svoju regiju nakon završetka studija radi doprinosa gospodarskoj održivosti regija koje su napustili;

54. poziva Komisiju da osigura da inicijativa u pogledu dugoročne vizije za ruralna područja uključuje praktična rješenja i sredstva potpore za rješavanje pitanja rubnih područja i demografskih promjena; smatra da bi se ta dugoročna vizija za ruralna područja trebala razviti u istinski europski ruralni program s opipljivim i konkretnim ciljevima, u čiju bi strukturu i provedbu bili uključeni svi relevantni regionalni i lokalni akteri; nadalje smatra da bi ona trebala uključivati strategiju za rodno osviještenu politiku popraćenu alatima za procjenu učinka; poziva Komisiju da u dogovoru s državama članicama te lokalnim i regionalnim vlastima predloži novi dogovor o demografiji u EU-u u obliku višerazinskog pristupa politici koji bi doveo do europske strategije o demografskim trendovima; smatra da bi demografska pitanja, uključujući depopulaciju i starenje stanovništva, trebala biti među pitanjima koja se razmatraju na Konferenciji o budućnosti Europe;

o

o o

55. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija te nacionalnim i regionalnim parlamentima država članica.